

การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของคณาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Research Potential Development Teachers of the Faculty of Humanities and
Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

รับบทความ	28/02/2022
แก้ไขบทความ	04/04/2022
ยอมรับบทความ	02/05/2022

พินทรกร นามดี¹

Pinthakorn Namdee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาอาจารย์ในการเขียนผลงานวิจัยเพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติ กลุ่มศึกษาครั้งนี้ คือ อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่เข้าร่วมพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย จำนวน 10 คน วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับศักยภาพการทำวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการทำวิจัยของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยแบบเดี่ยว และเขียนเป็นงานวิจัยอย่างง่าย งานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มีจำนวนน้อย ผลการพัฒนาศักยภาพพบว่าอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการมีศักยภาพการทำวิจัย คุณภาพงานวิจัยและเจตคติต่อการวิจัยหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การสนับสนุนจากผู้บริหาร เช่น เวลา งบประมาณ การพัฒนาบุคลากรการอบรมเชิงปฏิบัติการ ตัวอย่างงานวิจัยที่ดี สอนการสืบค้นและการอ้างอิง การติดตามจากผู้บริหารสร้างคลินิกที่ปรึกษาวิจัย (ระบบพี่เลี้ยง) และเครือข่ายนักวิจัย

คำสำคัญ: การพัฒนาอาจารย์ การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน วิจัย

¹ อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University.

Abstract

The purpose of this research was to obtain a model for the development of teachers in writing research results for publication at the national level. This study group were teachers of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University who participated in the development of research potential of 10 people. The study method was a participatory action research. Data collection using both quantitative and qualitative methods. The quantitative data analysis were: percentage, mean, standard deviation and the comparison of mean research potential.

The results of the research were as follows: Research conditions of the faculty members of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University is mostly a single study and write as simple research. A small number of published research works. The results of potential development showed that the teachers participating in the project had research potential. Research quality and attitude towards research after development were higher than before. The model for developing research capacity was awareness raising. Management support such as time, budget, personnel development, workshop, a good sample of research, teaches queries and references, follow-up from management, establish a research consultant clinic (mentoring) and network of researchers.

Keyword: *development of teachers, publication, Research*

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เป็นการดำเนินงานให้แก่บุคลากรในหน่วยงานหรือองค์การ ให้มีความรู้ ความสามารถ เหมาะสมกับงานที่กำลังปฏิบัติหรือจะปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนทักษะ ประสิทธิภาพ และความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายของหน่วยงานหรือองค์การ (นิรันดร์ ภาชนะทิพย์, 2550) จากพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ได้กำหนดในมาตรา 7 ไว้ว่าให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญา ของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน

และทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2547) ดังนั้น อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงมีพันธกิจหลักในการจัดการเรียนการสอน การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการวิจัย (ณรงค์ฤทธิ์ ประสานตรี, 2559)

แต่จากการศึกษาข้อมูลและงานวิจัยพบว่าช่วงหลายปีที่ผ่านมาแนวทางในการผลิต และพัฒนานักวิจัยมีอาชีพให้แก่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏหรือมหาวิทยาลัยกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่กลับประสบปัญหาอุปสรรคหลายประการ ซึ่งเป็นปัญหาวิกฤติ ด้านผลงานวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของไทยที่ส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่ครบวงจร ไม่เพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการแก้ปัญหาของสังคมได้ เนื่องจากอาจารย์ยังขาดแนวทางในการทำวิจัยที่ชัดเจน ขาดพี่เลี้ยงในการทำวิจัย และขาดการพัฒนา หรืออบรมในการทำวิจัยอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ ทำให้อาจารย์ที่เป็นนักวิจัยหน้าใหม่ที่ยังขาด ประสบการณ์ในการทำวิจัยจึงทำวิจัยที่ไม่มีคุณภาพ (สุทธิพร สายทอง และชนิตาภา สายทอง, 2560) ซึ่งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นคณะที่มีการเปิดสอน ในสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และครุศาสตร์ ที่มีความหลากหลาย อาทิ การพัฒนาชุมชน รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปกรรมศาสตร์ ดนตรีศึกษา บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน การท่องเที่ยวและการโรงแรม และนิติศาสตร์ ในแต่ละปีการศึกษาอาจารย์ที่สังกัดคณะฯ ได้มีการผลิตสร้างผลงานวิจัยของออกมา เป็นจำนวนมาก แต่ไม่สามารถเผยแพร่ผลงานเหล่านั้นในระดับชาติและนานาชาติได้มากเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดคุณภาพด้านงานวิจัย อีกทั้งเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษามีการกำหนดเกณฑ์ ตัวชี้วัดตามองค์ประกอบทางด้านการวิจัยและบริการวิชาการที่คณาจารย์จะต้องมีผลงานวิชาการ ดีพิมพ์ออกเผยแพร่อีกด้วย

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าหากจะส่งเสริมการวิจัยให้ได้ผลดี ต้องจัดกิจกรรมการพัฒนา ศักยภาพในการทำวิจัยของอาจารย์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม กับบริบทของมหาวิทยาลัย การทำวิจัยในครั้งนี้จะนำมาซึ่งแนวทางเพื่อพัฒนา โดยมีการเสนอ โครงการ Publication Clinic เพื่อพัฒนาศักยภาพของอาจารย์เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่ส่งเสริม ศักยภาพของอาจารย์ที่สังกัดคณะฯ ให้สามารถพัฒนาผลงานวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ในวารสารต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการสร้างความแข็งแกร่งทางด้านการวิจัย ให้แก่คณะฯ และมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาอาจารย์ในการเขียนผลงานวิจัยเพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา

คณาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ขอบเขตด้านพื้นที่

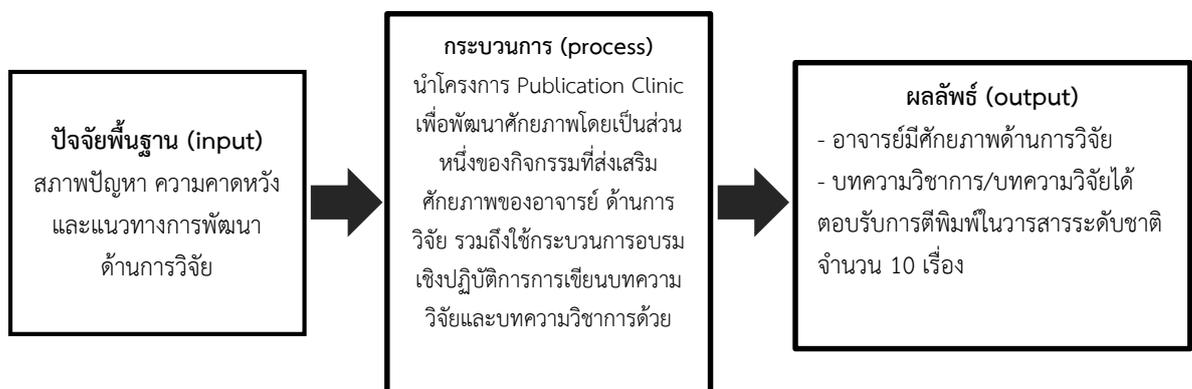
ศึกษาเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลา 12 เดือน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดและงานวิจัยที่กล่าวมาสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านวิจัยของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ผู้วิจัยต้องรับรู้สภาพปัญหาและความคาดหวัง โดยผ่านกระบวนการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอบรมพัฒนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อไปสู่แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในครั้งนี้เป็นอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 10 คน ผู้วิจัยดำเนินการเลือกอาจารย์ที่พร้อมยินดีเข้าร่วมกิจกรรมตลอดการดำเนินงานพัฒนาแบบเจาะจง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ขั้นเตรียม ระยะที่ 2 ขั้นดำเนินการ ระยะที่ 3 ขั้นติดตามและประเมินผล ระยะที่ 4 ขั้นสรุป ดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นเตรียม

ขั้นเตรียมนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย และการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยของอาจารย์ โดยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ประชุมชี้แจงจุดมุ่งหมายของการวิจัยและนัดหมายปฏิบัติการกับกลุ่มเพื่อสำรวจความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ

1.2 ประชุมเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย

ระยะที่ 2 ขั้นดำเนินการ ประกอบด้วย

2.1 ขั้นค้นหา

ขั้นค้นหาเป็นขั้นศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิจัยจากทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดภาพที่จะทำให้ทุกฝ่ายของกลุ่มศึกษามีส่วนเข้าใจในเหตุการณ์ที่เป็นอยู่จริงของการทำวิจัยของอาจารย์ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2.1.2 สำรวจสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิจัยเพื่อค้นหาภาพรวมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานวิจัย

2.1.3 สนทนากลุ่มกับผู้สนใจเข้าร่วมพัฒนาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการทำวิจัยของอาจารย์ที่เข้าร่วม จำนวน 10 คน

2.2 ขั้นการคิด

ขั้นการคิดเป็นการตีความ ที่ได้จากสภาพและปัญหาเพื่อเป็นข้อมูลในการคำนึงถึงความคาดหวังและแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ มาประชุมระดมความคิดรวมกันเพื่อกำหนดความคาดหวังที่ต้องการและร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์ จากนั้นช่วยกันสรุปประเด็นจัดลำดับความสำคัญของแนวการพัฒนาตามลำดับก่อนหลังและกำหนดแนวทาง

2.3 ชั้นปฏิบัติการ

ชั้นปฏิบัติการเป็นการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์ตามแนวทางการพัฒนาที่ได้จากการจัดลำดับของกลุ่มอาจารย์เข้าร่วมพัฒนาเพื่อร่วมกันกำหนดแผนการดำเนินงาน และเป้าหมายของผลการดำเนินงานร่วมกันแล้วดำเนินการพัฒนาอาจารย์ที่เป็นกลุ่มอาจารย์เข้าร่วมพัฒนา

2.3.1 จัดประชุมวางแผนดำเนินการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน

2.3.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่พัฒนา

2.3.3 ปฏิบัติการพัฒนาโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้สถานที่ห้องประชุม

ชั้น 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ระยะที่ 3 ชั้นติดตามและประเมินผล

ชั้นติดตามและประเมินผลนี้นักวิจัยและกลุ่มอาจารย์เข้าร่วมพัฒนาร่วมกันวางแผนปฏิทินการติดตามและเป้าหมายของงานที่ต้องเสร็จแต่ละครั้งที่ติดตาม

3.1 ชั้นติดตาม

3.1.1 ประชุมกลุ่มอาจารย์ที่เข้าร่วมพัฒนาโดยแต่ละครั้งที่ติดตามเพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานวิจัยและผลการพัฒนาอาจารย์

3.1.2 เก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลการทำวิจัยของอาจารย์โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาของกลุ่มอาจารย์เข้าร่วมพัฒนาประเมินงานวิจัยของอาจารย์เข้าร่วมพัฒนา

3.2 ชั้นประเมินผล

3.2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการติดตามมาสรุปวิเคราะห์เกี่ยวกับผลดำเนินการวิจัย

3.2.2 ศึกษาผลการพัฒนา

ระยะที่ 4 ชั้นสรุป

4.1 นักวิจัยสรุปผลการดำเนินการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์จากข้อมูลทั้งหมด

4.2 ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากระยะที่ 3 คืนข้อมูลให้กับกลุ่มอาจารย์เข้าร่วมพัฒนาโดยการเปิดเวทีการประชุมระดมความคิด และร่วมกันสรุปรูปแบบการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านการวิจัย

4.3 นักวิจัยสรุป เขียนรายงานฉบับชั่วคราว

4.4 ตรวจสอบและนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิอ่าน ปรับแก้

4.5 สรุปเล่มวิจัย จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์

3. เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือจำแนกตามลักษณะการใช้งานโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์ ได้แก่ คู่มือการฝึกอบรมการวิจัย ซึ่งมีกระบวนการสร้าง ดังนี้ (Stringer, 2007)

3.1.1 ศึกษาเอกสารและคู่มือฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อกำหนดเนื้อหาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยพร้อมตัวอย่างเนื้อหาแต่ละประเด็น

3.1.2 ศึกษารูปแบบหลักการสร้างคู่มือฝึกอบรม

3.1.3 การกำหนดองค์ประกอบของคู่มือฝึกอบรม

3.1.4 สร้างคู่มือฝึกอบรม

3.1.5 ปรับเนื้อหาและรูปแบบของคู่มือให้เหมาะสม

3.1.6 จัดทำคู่มือฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.2.1 แบบสอบถามสภาพปัญหาและการดำเนินงานวิจัยของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 สภาพการดำเนินการวิจัย จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัญหาการดำเนินงาน จำนวน 19 ข้อ โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบเรียงลำดับจากน้อยไปมาก (rating scale) ดังนี้

1	หมายถึง	มีความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นระดับน้อย
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นระดับปานกลาง
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นระดับมาก
5	หมายถึง	มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด

3.2.2 แบบประเมินตนเองด้านศักยภาพการทำวิจัย ก่อนการดำเนินการพัฒนาเป็นแบบสอบถามแบบเรียงลำดับจากน้อยไปมาก (rating scale) ดังนี้

1	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับน้อยที่สุด
2	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับน้อย
3	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับปานกลาง
4	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับมาก
5	หมายถึง	มีศักยภาพระดับมากที่สุด

3.2.3 แบบประเมินตนเองด้านศักยภาพการทำวิจัย หลังการดำเนินการพัฒนาเป็นแบบสอบถามแบบเรียงลำดับจากน้อยไปมาก (rating scale) ดังนี้

1	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับน้อยที่สุด
2	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับน้อย
3	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับปานกลาง
4	หมายถึง	มีศักยภาพในระดับมาก
5	หมายถึง	มีศักยภาพระดับมากที่สุด

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แนวประเด็นการสนทนากลุ่ม และประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสังเกตอาจารย์เข้าร่วมพัฒนาเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความคาดหวัง แนวทางการพัฒนาการทำวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัย และผลการพัฒนา ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแต่ละชนิด ดังนี้ แนวประเด็นการสนทนากลุ่ม และประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสังเกตอาจารย์เข้าร่วมพัฒนาเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความคาดหวังแนวทางการพัฒนาการทำวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัย และผลการพัฒนา

3.3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับการทำวิจัยและการสร้างแนวประเด็นการสนทนากลุ่มและประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสังเกต

3.3.2 กำหนดขอบเขตและนิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับสภาพปัญหาความคาดหวังแนวทางการพัฒนาการทำวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยและผลการพัฒนา

3.3.3 สร้างในประเด็นสนทนากลุ่ม แนวประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสังเกตเขียนข้อคำถามหรือพฤติกรรมตามขอบเขตจุดมุ่งหมายของการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เชิงลึก พฤติกรรมที่สังเกต และนิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ความคาดหวัง แนวทางการพัฒนาการทำวิจัย รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัย และผลการพัฒนา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานได้แก่ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการทำวิจัย โดยใช้ในการแจกแจงความถี่ร้อยละ ส่วนการศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิจัยศักยภาพการทำวิจัย และเจตคติต่อการวิจัยซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดย วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็น/ศักยภาพต่อการวิจัยระดับมากที่สุด
 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็น/ศักยภาพต่อการวิจัยต่อการวิจัยระดับมาก
 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็น/ศักยภาพต่อการวิจัยระดับปานกลาง
 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็น/ศักยภาพต่อการวิจัยระดับน้อย
 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็น/ศักยภาพต่อการวิจัยระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนหลักหลายมิติ ได้แก่ แนวประเด็นการสนทนากลุ่มอาจารย์ เข้าร่วมพัฒนาเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา ความคาดหวัง และแนวทางการพัฒนาการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.2.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากมาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

4.2.2 ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบสามเส้า (triangulation technique) 2 ด้าน คือ สามเส้าด้านวิธีการ (methodology technique) และสามเส้าด้านข้อมูล (data technique)

1) ด้านวิธีการเป็นการใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลหลายวิธีการในประเด็นเดียวกัน

2) ด้านข้อมูลเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งผู้ให้ข้อมูล

4.2.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้การนำคำถามวิจัยมาพิจารณาประเด็นหรือประโยคที่เกี่ยวข้องหรือการสังเกตพิจารณาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูลแล้วจัดกลุ่มหมวดหมู่ประเด็นที่วิเคราะห์ได้แล้วสรุปข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ มาสรุปในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านการวิจัยของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการทำวิจัย

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการทำวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการทำวิจัยจำนวน 10 คน สภาพการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานวิจัยจนได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ คิดเป็น

ร้อยละ 30.0 ส่วนไม่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่คิดเป็นร้อยละ 70.0 มีลักษณะการทำงานวิจัยเป็นการทำเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 70.0 เมื่อพิจารณาผลงานวิจัยที่ทำงานวิจัยสำเร็จ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ของกลุ่มเป้าหมายที่ทำวิจัย ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ทำวิจัยสำเร็จมีความรู้สึกต่องานวิจัยว่า ยังไม่พึงพอใจ ร้อยละ 0.0 กลุ่มเป้าหมายที่ทำวิจัยเมื่อพบปัญหาการดำเนินการวิจัยส่วนใหญ่ดำเนินการแก้ไข โดยการพูดคุยหรือปรึกษากับเพื่อนอาจารย์ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 17.6 การถามผู้เชี่ยวชาญ คิดเป็นร้อยละ 29.4 ศึกษาจากงานวิจัยที่ผ่านการประเมินผลงาน คิดเป็นร้อยละ 29.4 และจากการอบรม คิดเป็นร้อยละ 11.7

2. ผลการศึกษาความคาดหวังและแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์

ผลการศึกษาความคาดหวังและแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 สร้างความตระหนัก

2.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับเนื้อหาการวิจัย ซึ่งในการอบรมนี้ควรแบ่งกลุ่มเนื้อหา การอบรมแบ่งออกเป็นระยะและกลุ่มของผู้เข้ารับการอบรมตามเนื้อหาทางการวิจัยที่อบรมคือ

- การสำรวจปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การตั้งชื่อเรื่องปัญหาการวิจัย
- การเขียนวัตถุประสงค์
- การเขียนเอกสารอ้างอิงและงานวิจัย
- ตัวแปรและสมมุติฐาน
- การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพ
- การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล
- การเขียนรายงานการวิจัย

2.3 จัดหาตัวอย่างงานวิจัยที่ผ่านการประเมิน

2.4 ติดตามจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบการติดตามแบบกัลยาณมิตร

2.5 จัดตั้งที่ปรึกษางานวิจัย (ระบบพี่เลี้ยง)

2.6 จัดระบบเครือข่ายนักวิจัย

3. ผลการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์

ผลการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์ หลังจากการดำเนินการพัฒนาอาจารย์พบว่า อาจารย์มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด โดยมีระดับมากที่สุดใน 5 ลำดับแรก ได้แก่

3.1 สามารถกำหนดแหล่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้สอดคล้องกับงานวิจัย

3.2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้

3.3 บรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยได้

3.4 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้

3.5 สามารถสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสมกับงานวิจัย และหลังจากที่อาจารย์เข้าร่วมพัฒนาอบรมแล้วได้นำความรู้ไปปฏิบัติจริง ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยเพิ่มขึ้นส่งผลให้อาจารย์อยากทำวิจัย เมื่ออาจารย์เกิดปัญหาข้อสงสัยที่เกิดจากการทำวิจัยมีการติดตามแบบกัลยาณมิตร

อภิปรายผล

จากรูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่เหมาะสมพบว่ากระบวนการเริ่มต้นของการพัฒนาสภาพปัญหาพื้นฐาน (input) ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีอาจารย์เป็นจำนวนมาก และมีสาขาวิชาที่หลากหลาย รวมถึงมีนักศึกษาจำนวนมาก ทำให้อาจารย์ขาดผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและตีพิมพ์ผลงานวิจัยเพื่อเผยแพร่ได้ นำไปสู่กระบวนการ (process) พัฒนาศักยภาพอาจารย์โดยจัดให้มีกระบวนการอบรมพัฒนาศักยภาพโดยวิทยากรเป็นอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ คือ อาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยเพิ่มขึ้นจนสามารถตีพิมพ์ผลงานวิจัยได้ตามเป้าหมายที่คณะฯ ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์ (2545) ที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมการทำวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในปัจจุบันยังมีปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อการทำวิจัยของอาจารย์ จึงนำไปสู่กระบวนการ (process) พัฒนาศักยภาพอาจารย์พบว่า อาจารย์สามารถตีพิมพ์ผลงานวิจัยได้มากขึ้น และในขณะเดียวกันคณะฯ ได้ส่งเสริมกระตุ้นอาจารย์ประจำผ่านรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การสร้างความตระหนักให้กับอาจารย์โดยการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ร่วมกำหนดเกณฑ์ รวมถึงร่วมวิเคราะห์บริบทของอาจารย์ที่คณะร่วมกัน การสนับสนุนโดยผู้บริหาร ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัย วัสดุและเวลาที่เหมาะสม การพิจารณาความดีความชอบ เป็นต้น (Alkilson, 1991 cited by Owens) การจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยอาจารย์ ขณะเดียวกันก็สนับสนุนจัดหาตัวอย่างงานวิจัยที่ดีผ่านห้องสมุดของมหาวิทยาลัย รวมถึงจัดให้มีแหล่งสืบค้นข้อมูลและแหล่งอ้างอิงที่เหมาะสมผ่านห้องปฏิบัติการวิจัยทั้งของคณะและของมหาวิทยาลัย ทำให้อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเพิ่มขึ้น และสามารถตีพิมพ์ผลงานวิชาการได้

นอกจากนี้ยังมีกระบวนการติดตามผลงานอาจารย์ที่ตีพิมพ์เพื่ออุดหนุนทุนในการตีพิมพ์ รวมถึงส่งเสริมในการประเมินภาระงาน จัดให้มีที่ปรึกษาการทำวิจัยแบบระบบพี่เลี้ยง ทำให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพส่งผลให้การได้รับการตีพิมพ์ผลงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริวิทย์ ไวทยาชีวะ และทิพย์รัตน์ นพฤทธิ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาวิชาชีพ

ของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาด้วยการเป็นพี่เลี้ยง: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การมีอาจารย์ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงจะช่วยให้อาจารย์ใหม่ หรืออาจารย์ที่ขาดประสบการณ์ ในงานบางประเภท สามารถปรับตัวในการทำงานได้อย่างเหมาะสมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ตามความคาดหวังของหน่วยงานนั้น ๆ

การสร้างวัฒนธรรมการเป็นพี่เลี้ยงในองค์กร จะช่วยให้บุคลากรในองค์กรเกิดการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาชีพ เกิดการสนับสนุน และทำให้องค์กรมีการเพิ่มศักยภาพมากขึ้น โดยเฉพาะกับงานวิจัย โดยมีการสนับสนุนค่าตอบแทนที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงเพื่อไม่ให้เป็นการแก่อาจารย์ผู้ทำผลงานวิจัย และตีพิมพ์ผลงาน และสุดท้ายคือการสนับสนุนให้อาจารย์เข้าร่วมประชุมสัมมนาเครือข่ายงานวิชาการ และงานวิจัยทั้งในและนอกประเทศโดยมีการสนับสนุนเงินทุนทั้งการเดินทางและที่พัก เป็นต้น

บทสรุป

งานวิจัยถือเป็นพันธกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย แต่ที่ผ่านมา บริบทของมหาวิทยาลัยไม่ได้เกื้อกูลให้อาจารย์มหาวิทยาลัยทำงานวิจัยออกมาอย่างเต็มความสามารถ ด้วยสาเหตุหลายประการ การวิจัยในครั้งนี้ จะพบข้อสังเกตได้ว่า อาจารย์ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่เข้าร่วมโครงการมีศักยภาพในการทำวิจัย หากเพียงแต่ขาดการให้ความสนับสนุนในมิติต่าง ๆ อย่างเหมาะสมจากคณะฯ และมหาวิทยาลัย ดังนั้น หากคณะฯ และมหาวิทยาลัยมีการสนับสนุนอาจารย์ให้ทำงานวิจัยโดยให้ทั้งการอบรมเพิ่มเติมความรู้ เวลา แล่งทุน ที่ปรึกษา แรงใจ และความดีความชอบในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นกัลยาณมิตร ย่อมส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการทำงานวิจัยและตีพิมพ์เผยแพร่ ผลงานที่มากขึ้น การจัดโครงการ Publication Clinic เพื่อพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ และส่งเสริมศักยภาพของอาจารย์ในสังกัดของคณะจากวิทยากรซึ่งเป็นอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จึงเป็นรูปแบบกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมศักยภาพอาจารย์ในสังกัดของคณะฯ ให้สามารถพัฒนาผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการสร้างความแข็งแกร่ง ทางด้านการวิจัยให้แก่คณะฯ และมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสังคมในมิติต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นพันธกิจที่สำคัญที่สุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยกลุ่มต่าง ๆ ทั่วประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ฤทธิ ประสานตรี. (2559). รูปแบบการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. **วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร**, 11 (1), 203-215.
- นิรันดร์ ภาชนะทิพย์. (2550). **ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.
- ปรีวิทย์ ไวยาศิวะ และทิพย์รัตน์ นพฤทธิ. (2561). การพัฒนาวิชาชีพของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ด้วยการเป็นพี่เลี้ยง: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา** 13 (1), 47-59.
- พงษ์พัชรินทร์ พุฒินัน. (2545). **กลยุทธ์การพัฒนาวุฒิธรรมวิจัยของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2547). **ราชกิจจานุเบกษา**. (เล่มที่ 123). ตอนที่ 23ก (10 มิถุนายน)
- สุทธิพร สายทอง และชนิดาภา สายทอง. (2560). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐกลุ่มภาคเหนือตอนบน**. ลำปาง: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- Owens, R. G. (1991). **Organizational behavior in education** (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Stringer, E. T. (2007). **Action research a handbook for practitioners**. California: Sage Publications.